

Examen VSBO PKL

2023

tijdvak 1
woensdag 17 mei
07.30 - 10.00 uur

Economie

Naam kandidaat _____ Kandidaatnummer _____

Beantwoord alle vragen in dit opgavenboekje.

Dit examen bestaat uit 37 vragen.

Voor dit examen zijn maximaal 51 punten te behalen.

Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Meerkeuzevragen

- Omcirkel het goede antwoord (voorbeeld 1).
- Geef verbeteringen aan volgens voorbeeld 2 of 3.

- (1) A
 ⓑ
 C
 D
- (2) A
 ⓧ
 Ⓒ
 D
- (3) B A
 ⓧ
 ⓧ
 D

Geldhoeveelheid

Geld is een ruilmiddel dat door iedereen wordt geaccepteerd.

- 1p 1 Leg uit waarom geld een ruilmiddel is.

.....

.....

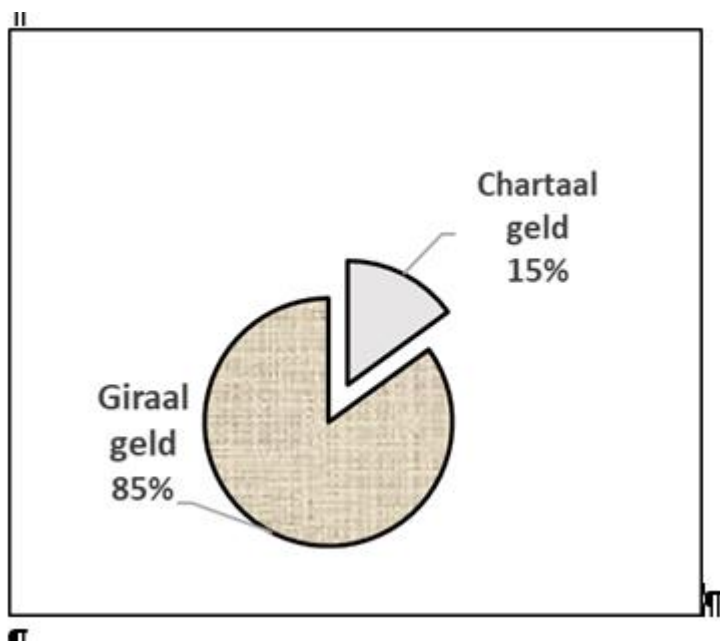
- 2p 2 Het betalen met een pinpas in de winkels heeft voor- en nadelen.
→ Noteer in de onderstaande tabel een voordeel en een nadeel van het betalen met een pinpas.

voordeel	
nadeel	

2p 3 Kruis hieronder aan of de onderstaande stellingen juist of onjuist zijn.

Stellingen	Juist	Onjuist
Chartaal geld bestaat uit munten, bankbiljetten en tegoeden bij de bank.		
Giraal geld is een tegoed op je betaalrekening bij de bank.		
Een van de functies van geld in de economie is rekeneenheid.		

De totale geldhoeveelheid bestaat uit chartaal geld en giraal geld.
In de onderstaande cirkeldiagram zie je de verdeling van chartaal geld en giraal geld voor het jaar 2022.

1p 4 De totale hoeveelheid geld in omloop is 500 miljoen guldens.
→ Bereken de totale hoeveelheid giraal geld dat in omloop is.

.....

.....

- 1p 5 Zita heeft een betaalrekening bij een bank. Het saldo van haar rekening is *f* 365,- credit. Zita koopt voor *f* 51,- aan schoenen. Ze betaalt met haar pinpas.
Wat is het saldo van Zita's betaalrekening na verwerking van de betaling?
- A *f* 314,- credit
B *f* 314,- debet
C *f* 416,- credit
D *f* 416,- debet

Jane

- 1p 6 Jane woont met haar twee kinderen in een eigen woning.
Zij laat zonnepanelen plaatsen.
→ Noteer een mogelijk doel van Jane om zonnepanelen te laten plaatsen.

.....
.....

Jane betaalt *f* 6.000,- voor het plaatsen van zonnepanelen. Zij bespaart op haar maandelijkse energierekening *f* 73,-.

- 2p 7 Bereken na hoeveel jaar Jane het geïnvesteerde bedrag heeft terug verdiend. Rond af op hele jaren.

.....
.....

Bekijk het onderstaande overzicht:

Uitgaven	
Hypotheek	f 1.275,-
Autokosten (verzekering, afbetaling persoonlijke lening en wegenbelasting)	f 500,-
Boodschappen	f 420,-
Ziektekostenverzekering	f 325,-
Spaarpot vakantie	f 160,-
Spaarpot onvoorziene uitgaven	f 250,-
Verzekeringen	f 200,-

- 2p **8** Een groot deel van Jane's inkomen van **f 4.200,-** gaat naar vaste lasten.
→ Bereken hoeveel procent van het inkomen aan vaste lasten wordt
bestedt. Rond af op een heel getal.

.....

.....

Consumptie

In de economieles heeft Jason vandaag geleerd over de drie inkomensvormen en de begrippen vrije goederen en schaarse goederen.

- 1p 9 Kruis hieronder de twee schaarse goederen aan.

Goederen	Schaarse goederen
Kleding	
Kraanwater	
Wind	
Regenwater	

Jason's vader heeft verschillende inkomensvormen. Hij ontvangt kinderbijslag voor zijn twee kinderen en hij heeft een fietsenwinkel.

- 2p 10 Zet onder elke afbeelding onder welke inkomensvorm het inkomen van Jason's vader valt. *Kies uit:*
inkomen uit arbeid - inkomen uit overdrachten - inkomen uit bezit.

- 1p 11 Jason's vader verhuurt ook fietsen. De huur van de fietsen is f 11,75 per dag. Vorig jaar betaalden de klanten f 11,- per dag.
→ Bereken de procentuele verandering van de huurprijs van een fiets.
-
-
- 1p 12 Stel dat een klant een fiets huurt voor 5 dagen en hij fietst in totaal 75 km.
→ Bereken de totale kosten van het huren van de fiets per kilometer.
-
-
- 1p 13 Jason leest in de krant dat 46% van de 780 klanten tevreden is over de prijzen van de fietsen bij zijn vader. De rest is niet tevreden.
De antwoorden zijn op helen afgerond.
Hoeveel klanten zijn **niet** tevreden met deze winkelier?
- A 359
B 421
C 664

Een mooie tuin

- 1p 14 Steven wil sparen voor de aanleg van een tuin. Hij kan ook kiezen om het bedrag te lenen.
→ Geef een mogelijk motief voor Steven om voor de tuin te sparen.
-
-

- 1p 15 Steven krijgt 2,1% rente per jaar bij zijn bank. Stel dat Steven f 1.650,- op z'n bankrekening heeft staan. Na 2 jaar wil Steven weten wat zijn totale bedrag is.
Hoeveel geld heeft Steven na 2 jaar op zijn bankrekening?
A f 34,69
B f 69,30
C f 1.580,70
D f 1.719,30
- 1p 16 Steven wil met behulp van een begroting uitrekenen, hoeveel geld hij tekortkomt of over heeft per maand.
Wat wordt verstaan onder een begroting?
Dit is een overzicht van
A alle verwachte inkomsten en verwachte uitgaven voor een bepaalde periode.
B alle werkelijke kosten en werkelijke opbrengsten in een jaar.
C de verwachte ontvangsten en verwachte uitgaven in een jaar.
D de werkelijke kosten en werkelijke opbrengsten voor een bepaalde periode.
- 1p 17 Banken krijgen geld van spaarders en zij gebruiken dit geld ook.
Wat doen banken voornamelijk met het spaargeld van klanten?
A Banken doen helemaal niets met het spaargeld van klanten.
B Banken gebruiken het spaargeld om de uitgaven van medewerkers te betalen.
C Banken gebruiken het spaargeld om weer leningen te kunnen verstrekken.
D Banken verdelen het spaargeld over alle andere banken op het eiland.

Een aanrijding

Susy veroorzaakt een aanrijding. Er is blikshade aan beide auto's. Susy is geschokt en zegt: "Ik rij al 9 jaar zonder een auto-ongeluk te veroorzaken. Gelukkig vergoedt mijn verzekeringsmaatschappij de schade van de tegenpartij en ook die van mijn auto".

2p 18 Omcirkel in de onderstaande zinnen de juiste vetgedrukte woorden.

- Susy haar auto is **WA** / **WA-Casco** verzekerd.
- Susy betaalt voor deze verzekering elk jaar een premie aan haar **verzekerde** / **verzekeraar**.
- De hoogte van de premie is **wel** / **niet** afhankelijk van de kans op schade.

Bekijk de onderstaande tabel.

No-claimschaal			De trede wordt in het eerstvolgende verzekeringsjaar:		
trede	schadevrije jaren	korting van	Zonder schade	Bij één schade	Bij twee schades
18	14 of meer	80%	18	13	9
17	13	80%	18	12	8
16	12	80%	17	11	7
15	11	80%	16	10	6
14	10	80%	15	9	5
13	9	80%	14	8	5
12	8	75%	13	7	4
11	7	70%	12	6	3
10	6	65%	11	5	3
9	5	60%	10	4	3
8	4	55%	9	4	3
7	3	40%	8	3	2
6	2	30%	7	3	2
5	1	25%	6	3	2
4	0	20%	5	2	1
3	-1	15%	4	2	1
2	-2	10%	3	1	1
1	-3	0%	2	1	1
<i>Bij 3 of meer schades in een verzekeringsjaar valt u altijd terug naar trede 1.</i>					

Susy wil de premie voor het volgende verzekeringsjaar berekenen met behulp van de bovenstaande tabel. Ze betaalt voor de autoverzekering een basispremie (inclusief assurantiebelasting) van f 2.400,-.

- 1p 19 Wat is de premie die Susy in het volgende verzekeringsjaar moet gaan betalen volgens bovenstaande gegevens? Ze rijdt al 9 jaar schadevrij voor ze het ongeluk veroorzaakt.
- A f 2.400,- x 0,45 = f 1.080,-
 B f 2.400,- x 1,55 = f 3.720,-
 C f 2.400,- x 0,55 = f 1.320,-

Susy overweegt om haar huidige auto te verkopen en een nieuwe Suzuki Vitara GLX2023 te kopen.

Ze informeert bij haar bank naar persoonlijke leningen voor auto's. Hieronder staan twee stellingen over persoonlijke leningen.

Stelling I:	Een persoonlijke lening is een voorbeeld van consumptief krediet.
Stelling II:	Bij een persoonlijke lening kan men het afgeloste bedrag weer opnemen

- 1p 20 Wat geldt voor de bovenstaande stellingen?
- A Alleen stelling I is juist.
 - B Alleen stelling II is juist.
 - C Beide stellingen zijn juist.
 - D Beide stellingen zijn onjuist.
- 2p 21 Stel dat Susy bij haar bank f 42.000,- leent voor de nieuwe Suzuki Vitara GLX2023. De lening heeft een looptijd van 5 jaar. Per maand betaalt ze f 900,- aan rente en aflossing.
- Bereken de kredietkosten van de lening.

.....

.....

Jouw droomhuis en de woningmarkt

Te koop woonhuis

Vraagprijs: f 295.000,- k.k.

Bouwjaar: 2020

slaapkamers: 3

badkamers: 2

Woonoppervlakte: 200 m²

Kaveloppervlak: 750 m²

Omgeving: Red Bay

Paul en Denise wonen in een huurhuis. Ze willen een eigen huis kopen. Ze maken een afspraak met een makelaar voor de bezichtiging van de bovenstaande woning

- 1p 22 Soms staat achter de vraagprijs van een huis k.k. (kosten koper).
→ Leg uit wat dit betekent.

.....

.....

- 3p 23 Het woonhuis kost f 295.000,- . Paul en Denise lenen f 260.000,-.
De rest van het aankoopbedrag betalen ze van hun spaargeld.
→ Bereken hoeveel Paul en Denise voor hun nieuwe woning moeten betalen door het invullen van het onderstaande overzicht.

Financieel overzicht bij de aankoop van jullie nieuwe woning		
Koopsom f 295.000,-		Hypotheek f 260.000,-
Kosten	Percentage	Bedrag
Overdrachtsbelasting	6% van koopsom	
Loon makelaar	1,25% van koopsom	
Kosten notaris	0,7% van koopsom	
Kosten hypotheekakte	0,4% van lening	
Afsluitprovisie	1% van lening	
Taxatiekosten	0,2% van lening	
Sub-totaal		
Koopsom		+
<u>Aankoopbedrag</u>		

Paul en Denise hebben door de aankoop van hun nieuwe huis geen geld meer voor een andere auto. Ze verwachten nog vijf jaar in hun huidige auto te rijden en hem dan te verkopen voor f 7.500,-. Ze willen dan een andere auto kopen voor f 25.000,-.

- 2p 24 Hoeveel moeten Paul en Denise per maand reserveren om over vijf jaar de andere auto te kunnen kopen?

.....

.....

Jennifer

Jennifer heeft een airfryer gekocht. Na 2 weken het apparaat te hebben gebruikt, werkt het niet meer.

Jennifer weet dat consumenten beschermd worden en rechten hebben als zij producten en diensten kopen.

- 1p 25 Welke instantie kan voor de belangen van Jennifer opkomen voor wat betreft een ondeugdelijk product?

.....

Jennifer wil graag een home cinema set kopen. Ze gaat naar verschillende winkels om prijzen te vergelijken. Bij Omina N.V. ziet ze wat ze zoekt voor een redelijke prijs. APA-bank geeft haar informatie over verschillende

leningsvormen. Ze kan de home cinema set op afbetaling kopen of op huurkoop. Bij beide leningsvormen zal ze in termijnen betalen. Jennifer kiest voor koop op afbetaling.

- 1p 26 Noteer het voordeel voor Jennifer als zij voor koop op afbetaling kiest.

.....

.....

- 1p 27 Jennifer leent geld bij APA-bank en koopt de home cinema set bij Omina NV. Jennifer heeft de spullen in haar woning verzekerd tegen diefstal en schade. Zij wil ook haar nieuwe home cinema set verzekeren.
→ Onder welke soort verzekering zal de home cinema set vallen nadat deze is geïnstalleerd?

.....

Het verzekerd bedrag is f 14.900,-. De premie van deze verzekering kan Jennifer aflezen uit onderstaande tabel.

APA-bank	Premies per maand		
Verzekerd bedrag	Regio A	Regio B	Regio C
f 5.000 - f 9.999	f 140	f 150	f 160
f 10.000 - f 14.999	f 165	f 185	f 200
f 15.000 - f 25.000	f 210	f 250	f 280

- 1p **28** De regio's waarin iemand woont, zijn verdeeld volgens hoogte van het risico van inbraak.
 Regio A hoort bij een laag risico, Regio B hoort bij een midden risico en Regio C hoort bij een hoog risico.
 Jennifer woont in de regio waar het risico niet laag en ook niet hoog is.
 → Wat is de premie die Jennifer per maand betaalt?

.....

- 2p **29** Naast de premie betaalt Jennifer ook andere bijkomende kosten. Deze bestaan uit de poliskosten van f 4,50 en een assurantiebelasting van 7%.
 → Bereken hoeveel Jennifer moet betalen bij het afsluiten van de verzekering.

.....

.....

Uitverkoop All sports

- 1p 30 Leo is eigenaar van de sportwinkel All sports. Hij verkoopt sportschoenen en sportkleding voor zowel dames en heren. Behoort Leo, als eigenaar van een bedrijf, tot de beroepsbevolking?
- A Ja, want Leo is een werknemer
 - B Ja, want Leo is een zelfstandige
 - C Nee, want Leo is een werknemer
 - D Nee, want Leo is een zelfstandige

Elk jaar in januari heeft Leo uitverkoop op zijn sportschoenen.

- 1p 31 Bereken de oorspronkelijke winkelprijs van deze sportschoenen (vóór de korting).

.....

- 2p 32 Na de uitverkoop van januari maakt Leo het onderstaande overzicht.
→ Bereken in de onderstaande tabel de ontbrekende bedragen voor Leo.

Bedrijfsresultaat over de maand januari 2022 in guldens	
Omzet	
Inkoopwaarde van de omzet	<u>f 7.350,-</u> -
Brutowinst	
Bedrijfskosten	<u>f 6.100,-</u> -
Nettowinst	<u>f 4.500,-</u>

- 2p 33 Omcirkel in de onderstaande zinnen de juiste vetgedrukte woorden.
- Door het automatiseren van een productieproces zal de arbeidsproductiviteit **kleiner** / **groter** worden.
 - Als de arbeidsproductiviteit sterker stijgt dan het loon van de werknemer dan zullen de loonkosten per product **dalen** / **stijgen**.

Corona en arbeid

- 1p 34 Max werkt bij een frisdrankenfabriek en maakt zich zorgen.
De uitbraak van het coronavirus heeft een negatieve invloed gehad op de economie.
Veel mensen zijn hun baan verloren en het is moeilijk een nieuwe baan te vinden.
Wie behoren tot het aanbod van arbeid?
A de bedrijven
B de overheid
C de overheid en de bedrijven
D de werkenden en de werklozen
- 2p 35 Max wordt ontslagen na vijf jaar gewerkt te hebben bij de frisdrankenfabriek. Gelukkig heeft hij recht op een ontslagvergoeding.
Voor ieder gewerkt halfjaar krijgt hij 1/6 maandsalaris. Zijn laatste maandsalaris was f 2.569,-
→ Bereken de ontslagvergoeding die Max zal ontvangen.

.....

.....
- 1p 36 Behalve het verlies van inkomen zijn er voor mensen nog meer gevolgen van werkloosheid.
→ Noteer nog een ander gevolg.

.....
- 1p 37 Max is buiten zijn schuld werkloos geworden. Daarom heeft hij ook recht op een maandelijkse uitkering van de sociale verzekeringsbank voor een bepaalde periode.
Welke verzekering regelt deze uitkering?
A een aansprakelijkheidsverzekering
B een levensverzekering
C een werknemersverzekering